

Estonias elustuvad Venemaa rännga ajaloo keerdkäigud

- ▶ Mussorgski "Boriss Godunov" kirjeldab segase aja võimuprobleeme
- ▶ Riigijuhtimisega mittehakkamasaanud tsaari süü on loo keskmes

Monika Toming
muusik

OOPER ▶ Reedel esietendub rahvusooperis "Estonia" Modest Mussorgski ajalooline ooper "Boriss Godunov". See on koos "Macbethi" ja "Don Carloga" juba kolmas võimu ja sellega seonduva vastutuse temaatikat sisaldav teos Estonia repertuaaris.

"Need ei ole ainult 400 aastat vanad probleemid. Iga mõtleval inimene saab tõmmata paralleele meie lähiajaloo ja leida kokkupuutepunkte tänapäevaste võimuvahekordadega ning nendega kaasnevate intriigidega," tunnistab Estonia teatri pealavastaja Neeme Kuningas. "Oluline küsimus selles ooperis on ikkagi võim ja selle saavutamise vahendid ning võimuga kaasnev vastutus."

Boriss Godunovi valitsemisaeg langes kokku "segaste aegade" ehk *smuta* ajajärguga Venemaa ajaloos, mis algas Ivan Julma

OOPER

BORISS GODUNOV

Hellilooja: Modest Mussorgski

Muusikaline juht ja dirigent: Paul Mägi

Lavastaja: Neeme Kuningas

Lavakujundus: Anna Kontek (Soome)

Kostüümid: Marina Sokolova (Venemaa)

Valguskunstnik: Philippe Mombellet (Prantsusmaa)

Peaosades:

Boriss Godunov: Teo Maiste, Mati Palm või Leonid Savitski

Vürst Šuiski: Ivo Kuusk või Mati Kõrts

Grigori Otrepjev: Vello Jürna, Mati Kõrts või Jan Oja

Marina Mniszek: Riina Aireenne, või Jekaterina Gubanova (Venemaa)

Esietendus Rahvusooperis "Estonia" 27. aprillil

OOPER ▶ Reedel esietendub rahvusoperis "Estonia" Modest Mussorgski ajalooline ooper "Boriss Godunov". See on koos "Macbethi" ja "Don Carloga" juba kolmas võimu ja sellega seonduva vastutuse temaatikat sisaldav teos Estonia repertuaaris.

"Need ei ole ainult 400 aastat vanad probleemid. Iga mõtleval inimesel saab tömmata paralleelle meie lähiajaloo ja leida kokkupuutepunkte tänapäevaste võimuahekordadega ning nendega kaasnevate intriigidega," tunnistab Estonia teatri pealavastaja Neeme Kuningas. "Oluline küsimus selles ooperis on ikkagi võim ja selle saavutamise vahendid ning võimuga kaasnev vastutus."

Boriss Godunovi valitsemisaeg langes kokku "segaste aegade" ehk *smuta* ajajärguga Venemaa ajaloo, mis algas Ivan Julma surmaga 1584 ja lõppes, kui troonile pääses Romanovite dünastia 1613.a.

Kui Vene rahvas toetas algul igati Godunovi troonilepääsemist, siis hiljem oldi rõõmuga nõus Vale-Dmitri selja taha koonduma – kes iganes viimane ka ei oleks. Levisid kuuldu- sed, et kuigi Boriss lasi troonilepääsemise nimel tsareevitš Dmitri tappa, on see siiski elus ja saanud Poolast Venemaa- le trooni üle võtma.

"Ajalugu on tegelikult ooperile taustaks. Sellel, mis sünnib laval, ei ole midagi tegemist tõelise Boriss Godunovi ja tema looga. See on Mussorgski Boriss ja sellisena käsitletav kui sümbol, "räägib Neeme Kuningas." Borissi traagika laval tuleneb asjadest, mis temast otseselt ei sõltunud, aga tekitasid temas süütunde, et ta pole valitsemisega hakkama saanud."

Sümboolne on ka Anna Konteki lavakujundus, mis on väga lakooniline, ent samas paljutähenduslik. Keske kujunduselemendina figureerib kolmnurk, mis kord pööratuna, kord mur- tuna võimendab laval toimuvat.

BORISS GODUNOV

Hellilooja: Modest Mus- sorgski

Muusikaline juht ja diri- gent: Paul Mägi

Lavastaja: Neeme Kuningas

Lavakujundus: Anna Kontek (Soome)

Kostüümid: Marina Sokolova (Venemaa)

Valguskunstnik: Philippe Mombellet (Prantsusmaa)

Peaosades:

Boriss Godunov: Teo Maiste, Mati Palm või Leonid Savitski

Vürst Šuiski: Ivo Kuusk või Mati Kõrts

Grigori Otrepjev: Vello Jürna, Mati Kõrts või Jan Oja

Marina Mnizek: Riina Airene, või Jekaterina Gubanova (Venemaa)

Esietendus Rahvusope- ris "Estonia" 27. aprillil

Mõlemas võimutäiuse seisuko- halt olulises punktis – krooni- misstseenis ja lõpupildis, kus uuesti kerkib küsimus, kellele kuulub Venemaa troon, on kolmnurk suunatud tipuga üles- poole.

Kolmnurk on suurepärase kujund väljendamiseks ka võimu püramidaalset iseloomu Vene- maal, kus laia põhja moodustab näljane, lootusetu ja paljukanna- tanud Vene rahvas, sealt edasi tulevad bojaarid, nende kohal omakorda hõljumas pühad ikoonid. Kõige tipus kõrgub tsaar kogu oma võimu täiuses.

Reedel rahvusoperis esieten- dud "Boriss Godunov" on sel- lisel kujul esmakordne maail- mas. "Estonia" lavastuse aluseks on võetud Mussorgski poolt 1869 a. kirjutatud algvariant, millele on lisatud osaliselt Poola pilt 1874.a versioonist.

"Pildist on maha võetud kõik nõ liigne ja alles jäetud kõik Marina, Dmitri ja jesuiit Rangoni liin," selgitab Kuningas. "See on oluline valgustamiseks intriigi veidi laiema, mõistmaks nii

Kolmest Borissi osatäitjast Teo Maistest, Mati Palmist ja Leonid Savitskist on kaks esimest varemgi Estonia laval selles rollis üles astunud. RAUNO VOLMAR

poolakate osa olukorra kujun- damisel kui ka Rooma paavsti soovi muuta Venemaa katoliikli- kuks."

"Boriss Godunov" ei ole ai- nult võimukandjate ooper. Täht- tis osa on selles ka lihtsal vene

rahval. Nende jaoks pole ju mi- dagi muutunud. Alati on võimu- janu ja poliitilised mängud käi- nud üle nende peade ja mõistu- se. Valitsejad on teinud ja teevad oma tahtmist, rahva osaks jääb vaid kannatada ja palvetada.

Mussorgski näitab oma oope- ris üht lühikest perioodi, aga ve- ne ajalugu on pikk ja küsimused, mis jäävad tema teoses lahtiseks, kummitavad tänapäevani.